

DO-podden

Medverkande: Karin Henriksson, Karin Ahlstrand Oxhamre,
Lars Arrhenius och Fredrik Malmberg

Samtalsledare: Clas Lundstedt

Clas: Hej! Du lyssnar på ett nytt avsnitt av DO-podden. I slutet av januari lämnade DO in en stämningsansökan mot polismyndigheten. Enligt DO har polisen diskriminerat en kvinna och hennes dotter genom hur de har bemött dem båda. Det är första gången som DO är beredd att gå till domstol i ett ärende som uteslutande handlar om diskriminerande bemötande. Och det är också i sig mycket ovanligt att EU har ett ärende som rör polisen.

Mer om varför det är så ovanligt ska vi prata mer om lite senare i programmet. Jag som leder programmet heter Clas Lundstedt. Välkomna! Men först ska vi sticka emellan med något helt annat. För nu säger jag välkommen till DO, Lars Arrhenius.

Lars: Tack så mycket.

Clas: Och dessutom till Fredrik Malmberg direktör för Institutet för mänskliga rättigheter som är med oss från Lund. Roligt att ha med dig i programmet.

Fredrik: Kul att få vara med.

Clas: I december kunde man i Dagens Nyheter läsa en debattartikel med rubriken "Våra lagar byggs på allt svagare grunder" och som handlade om förtroendet för lagstiftningsprocessen och hur den riskerar att raseras. Det var ni två som tillsammans hade skrivit den här artikeln. Jag börjar med att fråga dig Fredrik, varför skrev ni den här artikeln?

Fredrik: Ja, men konsekvenserna när man bygger lagar på svaga grunder riskerar att bli ganska allvarliga. Vi har ett väldigt färskt och aktuellt exempel, det är ju det här med spårbyte och tonårsutvisningar som har aktualiserats, där man inte gjorde det här tillräckligt väl, analysen om vilka konsekvenser det skulle ha. Nu står man där lite häpen från politikernas sida över konsekvenserna och ska försöka lappa och laga i efterhand. Det är det som är poängen med att ha ett ordentligt förfarande med utredningar som har en god grund, där man skickar det på remiss och tar in synpunkter under remissförfarandet och har en god analys vilka konsekvenser det avger för mänskliga rättigheter. Vi kommer tillbaka till det, men det är grunden, och i Sverige ska jag säga har det här länge varit en stor styrka, att vi inte har haft det som politiserat utredningsförfarande utan att saklighet och kvalitet har varit i fokus. Man har skickat det ordentligt på remiss och man har haft god tid att tänka på de här remissinstanserna på ett oberoende sätt, och man har också hanterat synpunkterna som har kommit in. Det här har varit lite av det svenska guldet. Där är vi bekymrade att det här håller man på att rasera ganska snabbt.

Lars: Jag tänker att det du berör där, det handlar just om mänskliga rättigheter och rätten att inte diskrimineras. Och många av de här lagarna som stiftas just nu handlar om frågor som riskerar att begränsa människors rättigheter. Det är väl det vi också pekar på där, att vi ser hur de här olika perspektiven tappas bort och då är det vår roll att reagera och agera. Det vi också är inne på där är att vi ser att regeringen faktiskt tangerar gränsen för när man inte längre lever upp till det som kallas för beredningskravet i regeringsformen. Det här är ett krav, alltså något som regeringen faktiskt är skyldig att göra. Det kan man inte välja bort, menar jag, att bereda lagar den ordning som regeringsformen, vår grundlag, säger.

Clas: Ni menar alltså att regeringen frångår regeringsformens krav på hur nya lagar ska beredas, eller hur Fredrik?

Fredrik: Ja, vi tycker oss se en hel del tecken på att man inte tar det här på fullt allvar. Det finns undantag där man har gjort det ordentligt också. Vi försöker lyfta fram det i våra remissvar, där vi ser att utredningarna har haft ordentliga konsekvensbedömningar och där det finns möjlighet att föra fram de här synpunkterna på ett bra sätt. Men det har blivit lite för många exempel på, som Lars är inne på, där man slarvar med det här. Och även i de fall där det finns gedigna konsekvensutredningar så utformar regeln ofta direktiven på ett sätt att de här konsekvensutredningarna som görs inte behöver beaktas ändå, när man ska lägga fram förslag. Man kan säga att du ska lägga fram ett förslag som utreder på det här området även om du själv som utreder bedömer att förslagen inte är lämpliga, effektiva eller proportionerliga. Det är ganska bekymmersamt tycker jag, som ett exempel på det då.

Clas: Det kan leda till att nya lagar kan bli diskriminerande eller att mänskliga rättigheter sidosätts?

Lars: Ja men det är så och det som blir svårt är, Fredrik nämnde ju just nu de här frågorna om migrationslagarna, det gör det svårt att i tid identifiera risker för rättighetskränkningar och det leder till att nya lagar och reformer riskerar att stå i strid med grundlagar och i strid med de internationella konventionsåtaganden som Sverige har. Jag har själv jobbat som utredare och det har varit en styrka med det här i Sverige, att vi har haft det här utrednings- och remissförfarandet. Det har präglats av integritet, av sakkunskap och jag tycker också att man har lyssnat på de som är experter på sina respektive områden. Det är väl det här som jag och du Fredrik, känner oss bekymrade över, hur nonchalant regeringen hanterat det här utrednings remissförfarandet. Det är inte det här sakligt underbyggda förslagen som är förenliga med Sveriges internationella åtagande av mänskliga rättigheter.

Fredrik: Ja, det finns ju flera exempel. Ta till exempel det här med straffbarhetsåldern så tittar den utredningen på att sänka till 14 år, jag kan tycka att man inte gjorde en tillräckligt bra konsekvensutredning i den utredningen. Den går ut på remiss och får oerhört skarp kritik i remissomgången och det bortser man helt ifrån. I stället lägger man ett förslag att sänka till 13 år, något som inte ens är utrett i den här utredningen. Det är ett slående exempel på att man inte har tagit det här på stort allvar, det här beredningskravet. Konsekvensen av det återstår väl att se, men en konsekvens är att vi riskerar att få en uppenbar problematik för

domstolarna här, barnkonventionen är också svensk lag. Vår analys är att det här sättet att backa rättigheterna för barn inte är förenat med barnkonventionen och då hamnar man där, hur ska man tillämpa det här? Vi har två lagar som riskerar att stå emot varandra. Men sedan är förstås effekterna för barn väldigt allvarliga om det här tillämpas, där kriminalvården inte är redo att ta emot de här barnen. De vill inte ha det här uppdraget och det ska genomföras redan i sommar. Där får man då göra en rad vsteg från de här barnens rätt till utbildning exempelvis. Det är bara ett exempel men det är ett tydligt exempel.

Lars: Ett annat exempel som vi nämnde i artikeln är förslaget om krav på vandel för uppehållstillstånd. Det förslaget innebär att beteenden som inte nödvändigtvis är kriminella eller fastställda av domstol men som på något sätt bedöms tangera brottslighet eller någon annan otillåten verksamhet. Det ska kunna ligga till grund för ingripande. Det innebär alltså att subjektiva bedömningar av personers handlingar, yttrande baserade på livsstil, umgänge eller moraluppfattningar istället för utifrån objektiva och rättssäkra grunder. Det strider mot väldigt grundläggande principer. Det är också något som är väldigt oroväckande tycker jag, att utredningen inte uteslutit att även yttranden som idag inte är straffbara skulle kunna komma att ingå i den här vandelsbedömningen. Det är en väldigt allvarlig inskränkning av yttrandefriheten och den ska inte då gälla för alla utan den ska bara gälla för vissa människor.

Fredrik: Det är bekymmersamt i sig det förslaget men man ska inte heller underskatta vilken negativ signaleffekt de här förslagen har innan de ens har klubbats. Den typen av förslag, när det gäller vandel, kan ha en väldigt avkylande effekt när det gäller yttrandefriheten. Men vågar jag gå den här demonstrationen om jag har den här bakgrunden, vågar jag säga det här? Alltså innan det ens är klubbat kan man känna en oro för det tror jag.

Clas: Jag hade faktiskt tänkt fråga om det också. Vad får det här för betydelse för allmänheten, Fredrik?

Fredrik: Ja, det är ju det vi är inne på, att det får en ganska stark signaleffekt innan det ens har hamnat på bordet, så att säga. Annars får man vara tydlig med att effekten är väl som störst för de som drabbas förstås av de förslag det handlar om. Det här med bidragstak som tas fram som förslag trots att utredningen bedömde att det förslaget strider mot barnkonventionen, genomförs det kommer det få som mest effekter för de här barnfamiljerna, de här barnens möjligheter att få sina ekonomiska och sociala rättigheter helt enkelt. Det har störst effekt där.

Clas: Något annat ni lyfter, och du var inne på det tidigare, är att många utredningar redan när regeringen formulerar direktiven har förutbestämt vad utgången ska bli, kan ni säga något mer om det?

Fredrik: Ja, men det är problematiskt på många sätt därför att då kan man säga att utredaren är ändå fri att skriva som han eller hon känner om det här. Men det är ändå så, har man varit utredare som jag också har varit, då så vet man att det är en väldigt pressad tid att leda en utredning och är du tvungen att lägga ett förslag fast du inte tycker att det är förenligt med konventionen då måste du lägga betydande tid på att lägga fram det där förslaget fast du inte

tror på det. Och kanske till och med tyvärr som tycker att det är ett riktigt dåligt förslag. Det är en effekt att det tar tid från utredningen att istället för att lösa verkliga problem på ett sätt som man känner realist får man lägga tid på fel saker. Jag tror också att det kan ha en effekt på längre sikt vilka som över huvud taget vill ta på sig uppdrag att vara särskilt utredare och man ska inte underskatta den negativa effekten av det.

Lars: Jag tycker också det är intressant att när vi skriver de här remissvaren och yttrar oss och kanske riktar kritik mot lagförslag så bygger vi ofta dem också på vad utredaren faktiskt själv har lyft i utredningen. Trots det så lyssnar man inte på det, trots att det är utredaren själv som lämnar de här synpunkterna.

Clas: Ni nämner det, att man inte tar tillvara de synpunkter som lämnas av remissinstanserna.

Fredrik: Så är det. Om tar vi det här med spårbyte. Till början kan man säga att det intressanta var att vilka var det remissinstanser där? Vi fick inte den på remiss, Barnombudsmannen fick inte den på remiss, inga barnrättsorganisationer fick den här på remiss fast det hade oerhört tydliga effekter på barn och unga. Det är en brist i sig att utredningen saknade det här, det gick inte heller på remisser till instanser som hade kunnat påpeka allvarliga brister här. Men Migrationsverket var väldigt tydliga där de kritiserade att de här konsekvenserna för barn och unga inte var analyserade i utredningen, och att man konstaterar att det skulle kunna finnas risk för att det har effekter på barns levnadsvillkor i form av ökad otrygghet och oförutsägbara uppbrott och så vidare. Det pekar man på från Migrationsverkets sida, men det bortsåg man från och lade förslaget, genomförde det och nu står vi här yrvakna och tittar på konsekvenserna av det här och nu vill alla plötsligt ändra i efterhand. Det hade varit bättre att upptäcka det här i tid och ha övergångsbestämmelser.

Clas: Sedan er artikel skrevs och publicerades i december så har ni och andra remissinstanser dessutom lämnat era remissvar på betänkandet för hur EU:s migrations- och asylpakt ska införlivas i svensk lag. Där har kritiken över den extremt korta svarstiden varit massiv från remissinstanserna. Vissa instanser valde rent av att inte svara, till exempel juridiska fakulteten vid Uppsala universitet och flera andra. Vad säger ni om det, Lars?

Lars: Det här är ett extremt omfattande betänkande. Jag tror det är på närmare 1500 sidor och det handlar om många komplicerade, svåra frågor som remissinstanserna har haft att ta ställning till. Då ska man göra det på en extremt kort tid. Dessutom under jul- och nyårshelgerna. Många har behov av att kunna återhämta sig och vara lediga och vila. Så det har varit en enormt svår uppgift att ta sig igenom och ta ställning till alla delar och ge den återkoppling som faktiskt är nödvändig och den återkoppling som vår roll i det här läget har på den här korta tiden. Det är ett av många exempel.

Fredrik: Jag kan fylla på. Det här är ett av de mest långtgående reformer som har gjorts på det här området. Och då kan man säga att om det är EU-direktiv och på något sätt är det väl bara att följa det, men så är det inte alls, utan det är väldigt mycket som handlar om hur man ska tillämpa det här i Sverige som man behöver ta ställning till. Det finns väldigt lite tid att

analysera det som du var inne på. Vi begärde faktiskt tidigt från institutets sida en förlängning av remisstiden, inte bara för oss själva utan för alla remissinstanser, men fick med vändande post besked om att det inte var möjligt att man hade så ont om tid. Jag tycker det är anmärkningsvärt med tanke på att den här migrations- och asylpakten antogs i maj 2024 och sedan dröjde det till november samma år innan regeringen tillsatte utredningen. Där hade man jättemycket tid som man bara slarvade bort i någon mening. Det kom inte som en överraskning att det här skulle antas i maj 2024, den här migrations- och asylpakten. Där borde man vara snabbare. Men man kan inte unna i remissinstanserna två veckor extra tid för att få tänka igenom förslagen, det hade gjort en ganska stor skillnad. Månader försvann där i början, så man får tänka efter lite bättre tycker jag hur man hushåller med tiden.

Lars: Den tanken man får, eller som jag fick i det här läget, var vill man verkligen ha in våra synpunkter över huvud taget men inte ens ger oss en möjlighet helt enkelt.

Fredrik: Det är en tanke man kan ha, men då blir problemet det som vi nu har sett exempelvis med spårbytet att man kommer tyvärr vakna upp med ganska många tråkiga effekter som man hade kunnat undvika eller analyserat helt enkelt bättre om man hade tittat på det här ordentligt. En sak som vi redan ser, där vi tycker att utredningen har gått bort sig, är den här oberoende övervakningsfunktionen som intuitivt måste finnas i varje land kopplat till den här migrations- och asylpakten. Där har man lite slarvigt och slött sagt att ja, det där J.O. har väl något slags mandat det kan väl de hålla på med ändå inom sitt uppdrag. Det är fullständigt otillräckligt som analys av detta. Det krävs någonting annat. Där har J.O. själv varit väldigt kritiskt på den punkten, det är en miss bara det.

Clas: Ja, det har blivit dags att avrunda. Jag vill säga tack så mycket till dig Fredrik Malmberg för att du gästade DO-podden.

Fredrik: Tack för att jag fick vara med.

Clas: Och tack så mycket Lars Arrhenius.

Lars: Tack så mycket.

Clas: Sommaren 2023 försvann två 14-åriga pojkar från sina respektive hem som vid tillfället var ett HVB-hem och ett familjehem. En kort tid senare hittades de båda mördade i två olika skogsområden. Morden fick stor uppmärksamhet i media och senare dömdes totalt sex personer för bland annat mord och medhjälp till mord. DO:s ärende rör mamman till en av pojkarna och hur hon och hennes då tolvåriga dotter, pojkens syster, bemöttes när de kontaktade polisen för att anmäla pojken försvunnen. Till min hjälp för att berätta mer om det här säger jag nu välkommen till Karin Henriksson som är sektionschef på DO:s rättsenhet och som är en av dem som har ansvarat för ärendet och jobbat med framtagandet av DO:s stämningsansökan. Välkommen hit.

Karin H: Tack så mycket.

Clas: Kan du först berätta mer om vad det var som hände när mamman kontaktade polisen?

Karin H: Ja, den här händelsen inleddes efter att mamman haft kontakt med HVB-hemmet och fått veta att hennes son varit försvunnen i två dagar. Eftersom mamman inte talar svenska ringde hennes dotter polisen åt henne. Dottern förklarade för polisen varför de ringde och att hennes storebror var försvunnen. Polisen började då ställa frågor till dottern som svarade. Efter en stund bad dottern om tolk så att mamman själv skulle kunna få berätta och svara på frågor. Dottern nekades tolk eftersom polisen sa att de förstod henne. Dagen därefter så ringde dottern på nytt och bad om tolk till mamman, den här gången kopplades tolk in men när mamman ville lämna information om sonens försvinnande blev hon avbruten och tillsagd att polisen skulle ringa upp och att hon då skulle få lämna mer information, men mamman blev inte uppringd. Någon dag senare ringde dottern på nytt och den här gången ringde dottern polisen två gånger. Dottern berättade i de här samtalen om att hennes storebror tagits till en förort i Stockholm och skjutits. Hon berättade även att det här hade filmats och att en av de involverade personerna hade koppling till organiserad brottslighet. I de här samtalen pratade inte mamman och fick inte heller någon tolk. Dagen efter de här samtalen så kontaktade polisen mamman och dottern och berättade att sonen var död.

Clas: Vad konkret menar DO är det som utgör diskriminering i det här fallet?

Karin H: DO menar att polisen har bemött både mamman och dottern på ett diskriminerande sätt. För det första har mamman diskriminerats för att hon inte själv har fått prata med polisen. Hon kunde varken själv lämna information eller ta emot information, utan har istället behövt använda sin dotter för att förmedla information. Polisen borde ha anlitat tolk åt mamman i den här situationen. För det andra så har dottern diskriminerats för att hon behövt delta i de här samtalen om hennes brors försvinnande. Det här har hon fått göra på grund av att hennes mamma inte talade svenska och för att polisen inte anlätade tolk. Samtalen har varit uppenbart olämpliga att ha med ett barn. Och DO menar att det här strider mot barnkonventionen, att låta barn förmedla svåra uppgifter åt en förälder. Därutöver har polisen bemött mamman diskriminerande genom att inte ringa tillbaka till henne för att de tyckte att det var för jobbigt att anlätta tolk och ha det här samtalet med en tolk. Polisen har även diskriminerat mamman och dottern genom att inte ge deras uppgifter så stor betydelse som de borde ha. Det här är också en sorts av diskriminerande bemötande.

Clas: När det gäller dottern säger DO att det även har varit en överträdelse av barnkonventionen. Berätta mer om det.

Karin H: Barnkonventionen innehåller flera bestämmelser som ska skydda barn. Bland annat anges att barn inte får diskrimineras och att barnets bästa ska beaktas vid kontakt med myndigheter. Diskrimineringsförbudet som rör bemötande i diskrimineringslagen ska tolkas brett och inkludera de här principerna som följer av barnkonventionen. I det här fallet har samtalen inte rört dottern utan handlat om livsfarligt våld mot en nära anhörig och det har funnits en vuxen i närheten. Det är både olämpligt och oförenligt med barnets bästa att hålla de här samtalen med dottern. Dottern ska inte behöva ta ansvar för den information som

lämnas till polisen eller ta ansvar för att informationen polisen lämnar till mamman blir korrekt. Det är därför DO menar att den här situationen strider mot barnkonventionen men också därför vi menar att det är diskriminering.

Clas: Mm. DO har många gånger varit ute och pratat om att DO inte har tillsyn över polisen och att lagen behöver utvidgas. Hur kan DO ändå gå vidare med just det här ärendet?

Karin H: Det stämmer att DO inte har någon tillsyn över polisens verksamhet eller polisens myndighetsutövning. DO kan därför inte granska om ett beslut som sker under en utredning eller ageranden under en utredning. Det är alltså bemötandet som vi har tittat på och granskat i det här fallet och det är det som har varit utgångspunkten för vår bedömning.

Clas: Det har i nyhetsrapporteringen om det här ärendet framkommit att interna samtal inom polisen har spelats in och ni hänvisar också till de samtalen i stämningsansökan och den raljerande och förminskande ton som poliserna använder om mamman. Men är det ett bemötande? Det är rent interna samtal som mamman inte får kännedom om. Åtminstone inte förrän när media började rapportera om det här.

Karin H: Ja, men det stämmer att de här interna samtalen inte är ett direkt bemötande utan det direkta bemötandet är ju det som polisen och mamman pratar om i sina samtal. DO menar däremot t att de här interna samtalen, tillsammans med de brister som har kunnat konstateras i polisutredningen talar för att de uppgifter som mamman och dottern lämnat till polisen bedöms på ett felaktigt sätt och att mamman och dottern därför har behandlats sämre än vad de skulle ha gjort om de hade talat svenska. Det är alltså inte de interna samtalen i sig som utgör diskriminerande bemötande, även om det har betydelse för hur DO har bedömt de samtalen som har skett då mellan mamman och polisen.

Clas: Just det. Varför är det här ärendet viktigt?

Karin H: Det här ärendet är viktigt för att polisen bedriver samhällsviktig verksamhet och det är oerhört viktigt att alla som kontaktar polisen blir bemötta på ett icke-diskriminerande sätt. Ärendet är också viktigt för att mamman och dottern har varit i en väldigt utsatt situation och har rätt att få prövat om de har blivit diskriminerade och om så är fallet också få upprättelse för det här. I ärendet finns många frågor som berör rätten att bli bemött på ett icke-diskriminerande sätt och det är även viktigt att få de här frågorna prövade på ett generellt plan.

Clas: DO begär att polisen ska betala 140 000 kr till mamman och 160 000 kr till dottern. Hur har ni kommit fram till de beloppen och varför är de olika?

Karin H: Diskrimineringsersättningen består av två olika delar. Det ena en upprättelse ersättning som ska motsvara den kränkning som man har blivit utsatt för. Den andra delen är ett preventionspåslag som utgör en form av straffskadestånd och som ska vara avskräckande i den meningen att verksamheten inte ska göra det här på nytt. I det här fallet har vi bedömt att mamman har blivit utsatt för tre olika missgynnanden och dottern två olika missgynnanden.

Det har en betydelse för beloppets storlek. Den andra betydelsen som vi har sett här är vad det är för typ av kränkning de har varit med om. De har varit i väldigt utsatta situationer eftersom det här har rört information som de lämnar om sin sons eller sin storebrors försvinnande. Och med den oro och den känsla som man har haft när man pratar med den myndighet som man vill ska agera på de här uppgifterna. Det är en anledning till att det ska vara höga upprättelse ersättningar i det här fallet. När det gäller preventionspåslaget så har vi också tittat på att polisen är Sveriges största myndighet och de har ett uppdrag att bidra till att minska brottsligheten och öka människors trygghet. De ska säkerställa människors rättssäkerhet och rättstrygghet. Ett icke-diskriminerande bemötande är grundläggande för det här, så att polisen har ett särskilt långtgående ansvar för lika behandling och ett icke-diskriminerande bemötande och det är en del som vi har tagit in i de här beloppen. Vi har också tittat på den här frågan om barn som agerar tolk åt sina föräldrar och det är också en sak som vi har vägt in när vi har bedömt hur beloppen ska bestämmas.

Clas: Nu när vi spelar in det här avsnittet i februari 2026 har DO ganska nyligen lämnat in sin stämningsansökan. Men vad händer nu? Vad är nästa steg så att säga?

Karin H: Domstolen kommer gå igenom vår stämningsansökan och vid behov kommer de att vända sig till DO och ställa kompletterande frågor. När domstolen har bedömt att vår stämning uppfyller alla lagens krav så kommer de skicka ut den här till polismyndigheten för att de ska få redogöra för hur de ser på det här. DO och polismyndigheten är överens om att det har varit brister i det här fallet och att tolk borde ha anlitats. Polismyndigheten är däremot inte av uppfattningen att det här har varit diskriminering. När domstolen har fått in polismyndighetens svar så kommer det här att hanteras vidare som en domstolsprocess med då muntlig förberedelse och huvudförhandling i tingsrätt.

Clas: Och när kan det vara avgjort?

Karin H: En tingsrättsprocess är ganska lång, och det här är frågor som är viktiga att få pröva det. Från vårt perspektiv så tror vi att det här kommer bli en ganska lång process som inte stannar i tingsrätten.

Clas: Så det här kan ta några år?

Karin H: Ja, i värsta fall.

Clas: Stort tack för att du kunde komma hit och berätta om det här Karin Henriksson.

Karin H: Tack så mycket.

Clas: Nu säger jag hej och välkommen till Karin Ahlstrand Oxhamre, chef för DO:s rättsenhet.

Karin AO: Hej!

Clas: Vi pratade i inledningen om att det som DO:s ärende mot polisen nu handlar om, det är polisens bemötande. DO har många gånger varit ute och pratat om det, att när det handlar om polisens verksamhet så är DO:s tillsyn begränsad till just bemötande. Man hänvisar ibland också till den så kallade bemötandeparagrafen. Vad är det för någonting?

Karin AO: När vi pratar om bemötandeparagrafen så menar vi en särskild paragraf som finns i diskrimineringslagen och det är en paragraf som riktar sig till oss alla som jobbar inom det offentliga. Den förbjuder oss från att ha ett diskriminerande bemötande till de som vi möter i samhället vår verksamhet. Det kan vara fråga om när vi ger råd och upplysningar, när vi ger vägledning eller annan sådan hjälp, så alla situationer där vi blir kontaktade av allmänheten inom ramen för vårt uppdrag helt enkelt.

Clas: Kan du ge något exempel på vad ett diskriminerande bemötande kan vara?

Karin AO: Vi som jobbar i det offentliga, vi på DO, men också på Skatteverket eller Migrationsverket eller Polisen, vi möter allmänheten som vänder sig till oss vid många tillfällen varje dag. Det kan handla om saker som att få del av en allmän handling eller få råd eller stöd eller svara i telefon och så vidare. Ett diskriminerande bemötande är då att man gör skillnad på de personer som vänder sig till myndigheten, vissa får hjälp och andra inte. Den här skillnaden då beror på eller har samband med att vissa personer tillhör en diskrimineringsgrund, så man gör skillnad på människor som vänder sig till myndigheten.

Clas: Vad omfattas inte om vi tar exemplet polisen?

Karin AO: Det är en lite svår fråga för där får man nästan börja med att förklara att diskrimineringslagen i sig omfattar faktiskt inte allting som sker i vårt samhälle, utan den bygger på uppbygg kring att vissa samhällsområden omfattas av skyddet i diskrimineringslagen. Allting som händer inom arbetslivet, kontakter mellan arbetsgivare och arbetstagare, allt det som händer i skolan, kontakter mellan elever, elever och lärare omfattas av diskrimineringslagens skydd. Men också varor och tjänster, till exempel när man handlar i en butik. Men just det här med vad man kallar på juristspråk, myndighetsutövning, när domstolen fattar beslut eller domar, det omfattas inte av diskrimineringslagens skydd.

Clas: Då är det bemötande då som det bara kan vara fråga om?

Karin AO: Precis, och då finns den här speciella regleringen som ska fånga upp det här väldigt viktiga att alla som vänder sig till myndighet ändå ska få ett likvärdigt och icke-diskriminerande bemötande av myndigheten.

Clas: Finns det andra myndigheter, eller verksamheter, som inte heller omfattas av annat än ett diskriminerande bemötande?

Karin AO: Ja, till exempel är det Tullverket och Migrationsverket men också Skatteverket. De myndigheter som fattar beslut och domstolar som meddelar beslut och domar, där deras beslut inte omfattas av ett samhällsområde i diskrimineringslagen.

Clas: Och det här menar DO, är ett problem.

Karin AO: Ja, det är ett stort problem. Vi vet från alla de undersökningar vi gör att diskriminering är ett vanligt förekommande samhällsproblem och det drabbar människor i väldigt många olika situationer och många olika skeden i livet. Det är en mänsklig rättighet att inte bli utsatt för diskriminering. Vi ser att i ett demokratiskt samhälle så behöver vi en heltäckande skydd mot diskriminering och också i de här väldigt samhällsviktiga uppdragen som ändå vi som jobbar i offentligheten har. Det behöver vi helt enkelt ett större skydd för, att människor som utsätts för diskriminering ska kunna vända sig till oss och få upprättelse om man har drabbats av diskriminering.

Clas: Så vad menar DO måste göras?

Karin AO: Vi har länge pratat om att vi behöver en utvidgning av diskrimineringslagens skydd till att omfatta myndigheter och domstolars beslut.

Clas: Hur driver DO den här frågan, för att få till stånd en förändring?

Karin AO: Vi driver den här frågan i olika kanaler. Vi har lyft den här till regeringen att det behövs de här ändringarna. Vi har det också som en rekommendation i vår årliga rapport där vi också tydligt visar varför det behövs en ändring i lagstiftningen. Vi skriver väldigt mycket, vi är mycket remissinstans i olika utredningar och där lyfter vi också behovet av de här utvidgningarna av diskrimineringsskyddet.

Clas: Har ni fått någon som helst respons från regeringen?

Karin AO: Ja, vi har inte fått annan respons än att regeringen också tycker att det här är viktiga frågor men inget mer konkret än så när det här kan tänkas ske eller så vidare.

Clas: Så vi vet inte idag när det kan bli en förändring?

Karin AO: Nej, det vet vi inte.

Clas: Med det har det blivit dags att avrunda årets första podd. Tack så mycket Karin Ahlstrand Oxhamre för att du gästade DO-podden.

Karin AO: Tack.

Clas: Tack till er som lyssnar, hör gärna av er. Skicka in feedback eller frågor eller tipsa om vad ni vill höra mer av i programmet på mejladressen dopodden@do.se. Alltså, dopodden@do.se. Vi hörs snart igen. Hej då!